

Karşıyaka'dan Merhabalar,

Erzurum'daki antrenman amaçlı takım maçlarında oynanmış partilerden birini köşeye koymaya hazırlanırken, Sırbistan'dan ve Bosna Ligi'nden gelen iki sevindirici haber dolayısıyla yazım yarım kaldı. Daha önceleri, futbol yazarlarının son dakikada gelen goller sonrasında tüm yazılarını çöpe attıklarını işitmiştim, ama bunun kendi başıma gelebileceğini nereden bilebilirdim?

Öncelikle Sırbistan'ın Novisad kentinde düzenlenen 16 Yaşaltı Festivali'nde takım olarak 1. olmamız hepimize moral kaynağı oldu. Bireysel anlamda 1. olması artık pek de sürpriz olarak nitelendirilemeyecek FM Emre Can'ın yanı sıra, yavaş yavaş 'ben geliyorum' sinyalleri veren Burak Fırat da başarılı sonuçlarına bir yenisini ekledi. Erzurum'daki izlenimlerimde 10 – 12 - 14 Yaş Genel grupları ile, 12 – 14 Yaş Bayan gruplarının oldukça yetenekli isimlerden oluştuğunu gördüm. Rekabetin yaşandığı gruplardaki oyuncuların yıllar içerisinde daha başarılı sonuçlar aldığına tanıklık etmiştik, aynı Umur Atakişi – Kıvanç Haznedaroğlu – Tamer Karatekin ve Yakup Erturan örneklerinde de olduğu gibi. Artık yarışmaların İş Bankası Süper Ligi, Yaş Grupları Seçmeleri ve Finalleri şeklinde neredeyse tüm yıla yayılması, en çok da genç yeteneklerimize yarıyor. Yakın zamanda, alttan gelecek yeni isimlerin üstteki satranç ustalarımızı zorlayacak güce kavuşacaklarını düşünüyorum, tabii ki ciddi ve sistematik çalışmalarını, yaşayacakları OKS ve başarısızlıklar gibi 'engellere' karşı sürdürmeleri şartıyla.

Profesyonel satranç yaşamını Milli Takım adına katıldığı turnuvaların yanı sıra, uluslararası satranç turnuvalarıyla da sürdüren GM Suat Atalık bu *Analiz* köşesindeki konuğumuz olacak. Uluslararası satranç çevrelerinde 'Türk satranç' denildiğinde akla gelen ilk isim olan GM Suat Atalık, birçok profesyonel oyuncu gibi, Avrupa'nın önde gelen liglerinde oynayarak aktif satranç yaşamını sürdürüyor. 2. sevindirici haber olarak kendisi, son zamanlarda elde ettiği başarılı sonuçlara, Bosna Ligi'nde gösterdiği yüksek performansı ekledi.

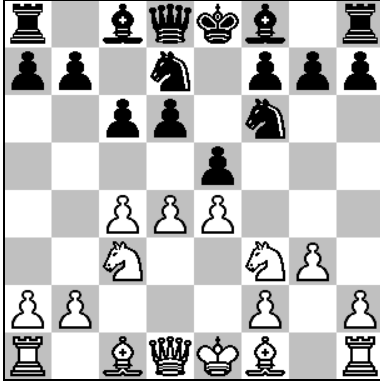
Avrupa Kulüpler Kupası'nın en çok kazanan kulüp (4 defa) ünvanını taşıyan Bosna – Sarajevo takımının 3. masasında boy gösteren tecrübeli oyuncumuz, Haziran 2006'da düzenlenen Bosna Ligi'ndeki 2448 ELO ortamalı rakiplerine karşılık elde ettiği 6.5/8 skoruyla (ve +2700 performans ile!), takımının bu ligdeki 11. şampiyonluğunu elde etmesinde büyük pay sahibi oldu. Belki benim seviyemdeki bir 'satrançseverin', GM Atalık gücündeki bir oyuncunun maçını burada incelemesi bazılarınca garip karşılanabilir. Aynı endişeleri kendimin de taşıyor olmasına karşın, genç yeteneklerimizin kendisinden öğrenecekleri çok şey olmalı düşüncesiyle, GM Atalık'ın partilerinden birisinin burada yayınlanmasını çok daha önemli buldum. Umarım okuyucular bu analizi de enteresan bulurlar...

GM Suat Atalık (2632) – GM Milan Vukic (2516)
Bosna Ligi, Teslic, Haziran 2006, [A55], (Ataman, A)

1 d4 ♘f6 2 c4 d6

Eski – Hint Savunması, günümüzde çok sık rastlanan bir devam yolu olarak nitelendirilemese de, GM Morozevich ve GM Movsesian gibi kuvvetli oyuncuların dönem dönem repertuarlarına ekledikleri bir varyanttır. Şah – Hint Savunması'ndan farklı olarak, siyahların bu varyantta genellikle filini e7-karesinden geliştirdiğini görürüz. Devamyolunun bir başka amacı olarak siyahların, rakibini ...e5 piyon sürüşünü kesen 3 ♘f3 hamlesine teşvik edip, Seamisich ve 4 Piyon Atak gibi keskin varyantların tahtada oluşmasını engellemek isteği olduğu da söylenebilir. Fakat tabii ki beyazların, incelemekte olduğumuz partide olduğu gibi, 3 ♘c3 gibi farklı olanakları da vardır.

3 ♘c3 ♘bd7 4 e4 e5 5 ♘f3 c6 6 g3

Beyazlar, filini g2-karesinden geliştirerek ilerde e4-hanesinden herhangi bir baskıya maruz kalmamayı hedefliyor olmalı. Ayrıca beyaz fil büyük çaprazda da etkin bir rol üstlenebilir. Alternatif fikir 6 ♖e2 hamlesiyle filin daha 'doğal' bir yöntemle geliştirilmesi olabilirdi. Fakat bu durumda da beyazlar, eninde sonunda ♜e1-♙f1 manevralarıyla e4-piyonunu desteklemek zorunda kalacaktı.

6...♙e7 7 ♙g2 0-0 8 0-0 a6

Siyahların 'kare kontrolü' konusunda uyguladığı tematik bir piyon sürüşü. Eğer beyazlar reflekslerine güvenerek 9 a4 'otomatik yanıtı'nı verirse, siyahlar 9...a5 tepkisiyle b4-karesinin kontrolünü hemen ele geçirebilecekti. Böylelikle bir kere daha piyon sürüşlerini yaparken niçin daha fazla dikkat vermemiz gerektiğini görmekteyiz: piyon hamlelerinin geri dönüşü olmadığı için çok dikkatli bir düşünme sonrasında yapılması gerekmektedir.

9 b3

Esnek bir yanıt. Beyazlar, 'bekle & gör' stratejisinin uygulandığı olan bu konumda, hafif taşlarını geliştirmek için de acele etmiyor. Son hamlesiyle c4-piyonu destekleniyor ve daha da önemlisi filin oyunda kendini 'daha aktif bir şekilde gösterebileceği' b2-karesi boşaltılmış oluyor.

9...♜e8 10 ♙b2 ♙f8

GM Vukic de e-hattında kalenin yolunu açarak hem e5-piyonunu desteklemek, hem de rakibinin e4-piyonuna potansiyel baskı uygulamak istemiş olmalı.

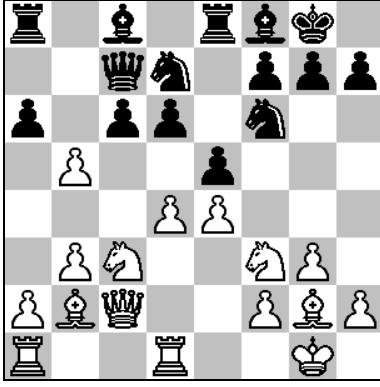
11 ♖c2

Kalelerin bağlantısını sağlayarak ve merkezdeki yapıyı destekleyerek.

11...b5 12 ♜fd1

9. hamledeki tercihi dolayısıyla beyazların c4-karesinden herhangi bir sıkıntı yaşamıyor olduğunu görüyoruz. Bu sayede GM Atalık, herhangi bir tempo kaybetmeden taşlarını en aktif bir biçimde kullanabileceği noktalara yerleştirebiliyor.

12...♙c7 13 cxb5!

Rakip vezirinin açmazda kalması sayesinde ortaya konan kuvvetli bir hamle. Elbetteki 13...axb5 14 ♖xb5 varyantı beyazlara avantaj sağlayacağından, Sırp büyükustanın bir sonraki yanıtı neredeyse zorunludur. 13...exd4 14 ♗xd4 cxb5 devamı yolu da partide oluşan konumdan çok farklı olmazdı.

13...cxb5 14 a3

Siyahların olası ...b4 sürüşlerini engelleyerek. Bazı durumlarda 'tempo kaybı' şeklinde değerlendirilebilecek olan bu tip piyon sürüşleri, incelediğimiz konumda ise atın kuvvetli üssünü koruyabilmesi adına yapılan çok yararlı, profilaktik bir hamledir.

14...exd4

Siyahlar, d-piyonu zayıflığı karşısında e5-c5 noktalarında sahip olduğu kontrolün kendisine karşı oyun verebileceğini düşünüyor olmalı. Ayrıca partideki tercihi sonrasında siyahların 'tempolu' bir şekilde vezir kanadındaki taşlarını geliştiriyor olması da, son hamlenin bir başka artısı. Yine de 14...♗b7 hamlesiyle 'bekle & gör' planına sadık kalma fikrinin alternatif bir plan olduğundan söz edilebilir: 14...♗b7 15 d5 ♗c5 16 ♗d2 ve beyazlara hafif üstünlükle.

15 ♗xd4 ♗b7 16 ♖e1

e4-piyonunu korurken kendi şahının konumundan herhangi bir taviz vermemek adına, tecrübeli oyuncu kalelerin yerlerini yeniden organize ediyor. Benzer bir yaklaşımı, bir önceki *Analiz* köşesinde incelediğimiz partide, FM Çitak bizlere göstermişti. 16 f3?! d5! 17 exd5 ♗d6 devamı yolu, açılan pozisyonda siyahlara rahat bir oyun verirdi.

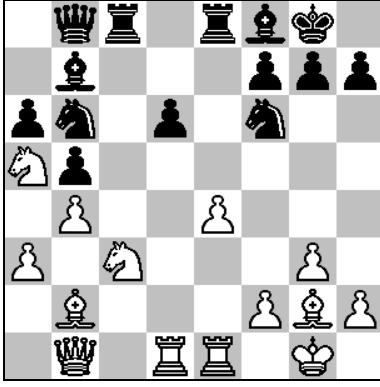
16...♗ac8 17 ♗ad1 ♗b8 18 ♗b1

Her iki vezirin c-hattında bir sıkıntı yaşamamak adına kendilerini b-hattındaki güvenli bölgelerde sakladığını görmekteyiz. Buna benzer bir yaklaşıma sıkça 'Kirpi Sistemi'nde, siyahların 'geleneksel' ...♗b8 hamlesiyle rastlarız.

18...♗c5?!

Partideki ilk ciddi hata. Muhtemelen plansız kalan siyahlar, rakibi b4-sürüşüne provoke ettikten sonra açılan deliklerden (en önemlisi c4 hanesi) atlarıyla faydalanmak istiyordu. Fakat b3-karesinin boşaltılması sayesinde GM Atalık, taşlarını daha da iyi noktalara taşıma fırsatı buluyor.

19 b4 ♗cd7 20 ♗b3 ♗b6 21 ♗a5

İşte bu fikir. Her iki oyuncu da, amaçladığı konuma ulaşmayı başardı: siyahlar c4-karesindeki delikten yararlanmak adına atını ideal noktasına taşıırken, beyazlar da a5-karesinden rakip kampa 'sızma'yı başardı. Fakat şimdi beyazların ♖xb7 tehdidi dolayısıyla, GM Atalık bir tempo daha kazanıyor.

21...♗a8 22 ♖d4 ♜fd7!

c4-karesindeki delikten faydalanmak adına ortaya konacak ...♜fd7-♞e5 manevrasının ilk adımı.

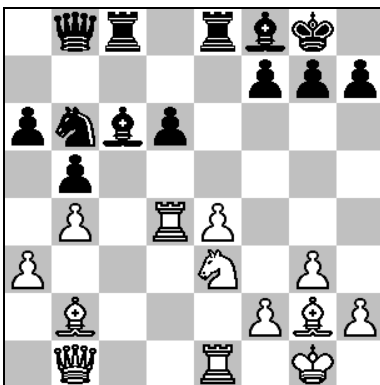
23 ♞d5!

Beyazlar da, aynı rakibi gibi, planına sadık kalarak oyununu sürdürüyor. Son hamlesiyle beyazlar ♞d5-♞e3 manevrasını hazırlayarak c4-karesinde herhangi bir zayıflık yaşamamayı hedeflemiş olmalı. Elbetteki 23...♞xd5 24 exd5 sonrasında yaratılan 'c6 deliği' beyazlara faydalı olacaktır.

23...♞e5 24 ♞e3 ♞c6?!

Siyahların plansız kaldığı ikinci noktada, ikinci şüpheli hamleyi yapmış olduğunu görmekteyiz. GM Dorfman'ın ortaya koyduğu 'Kritik Anlar' isimli tezinde de bu durum böyle değil miydi? Genellikle rutin ya da forse hamlelerin yapıldığı anlarda, oyuncular pek hata yapmazlar. Fakat geçiş aşamalarında (oyunortasından oyunsonuna gibi), bir plandan bir başka plana geçileceği noktalarda ya da birkaç alternatifin olduğu ve karar verilmesi şart olan durumlarda oyuncuların, hangi kuvvette olurlarsa olsunlar, hata yaptıkları daha sık gözlenmektedir. Muhtemelen, GM Atalık'ın olası f4-sürüşlerinden çekinen GM Vukic, acelece merkezdeki atını kenardaki beyaz at ile değiştirmek istedi. Bakalım, parti nasıl devam edecek...

25 ♞xc6 ♗xc6

26 ♗h3!

Beyaz karelerde ciddi sıkıntılar yaratmak, ya da beyaz renkli fillerin kırışılması amacıyla.

26...♙d7 27 ♘xd7 ♗xd7 28 ♖dd1!?

GM Atalık oyunsonunda avantaj sahibi taraf olduğunu düşünmüş olduğundan, kalelerin kırışılmasından da çekinmiyor olduğunu ortaya koyuyor. Son hamlesiyle beyazların planı, Kc1 ile tahtadaki taş sayısını azaltmak olmalı.

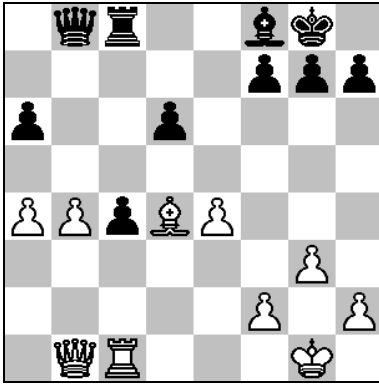
28...♗b6 29 ♖c1 ♗xc1 30 ♖xc1 ♗c8?

Halbuki 30...♙a8 (ya da 30...♙b7) hamlesi, siyahlara e4-karesinden uygulayacağı baskı sayesinde daha iyi şanslar verebilirdi. Örneğin, 31 f3?! d5!. Fakat yine de, bu durumda da beyazlar 31 ♙d4 ♗c4 32 ♗xc4 ♙xe4 33 ♙xe4 ♗xe4 34 ♗b6! ile son sıra zayıflıkları ve f8-filinin açmazda kalması dolayısıyla üstünlük elde edebilecekti.

31 ♙d4!

Çok etkili bir tepki. Siyahlar 'iyi at vs. kötü fil' finaline girmek istemediği için bir sonraki hamlesindeki yanıtı vermeye zorunlu gibidir.

31...♗c4 32 ♗xc4 bxc4 33 a4

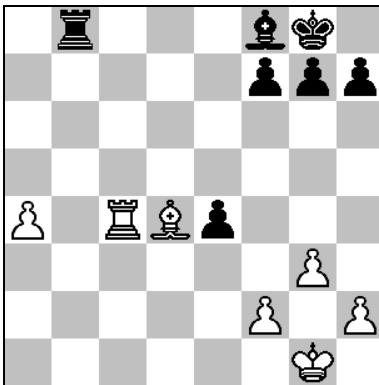

Böylelikle beyazların bir üstünlükten diğerine geçtiğini görmekteyiz: yaratılacak uzak geçer sayesinde beyazlar, beraberlik sonucunu cebine koyduktan sonra tüm gücüyle oyunu kazanca zorlayacak.

33...d5!

Siyahların karşı oyun yaratabilmesi için tek şansı, henüz partide aktif bir şekilde rol üstlenemeyen filinin çaprazının açılmasıydı.

34 b5 axb5 35 ♙xb5 dxe4 36 ♙xb8 ♗xb8 37 ♖xc4

Ulaşılan teknik finalde, uzak geçerinin beyazlara iyi kazanç şansları verdiğini görmekteyiz. Günümüzde kullanılan eklemeli zaman temposunda, genellikle avantajlı konuma sahip tarafın bu

tip konumlarda daha fazla şansı olduğunu söylersek herhalde yanılmış olmayız. Savunan tarafın enerjisi, hiçbir saldıran taraf kadar olamaz! (Petrosian'ın partilerini bir an için bir kenara koyun)

37...f5 38 a5

Öncelikle kalenin etkinliğini azaltarak. Rakip kuvvetlerin güçlerinin sınırlandırılması, bu tip konumlardaki kazançlar için anahtar rol üstlenir.

38...♖a8 39 ♕c3 ♗a7

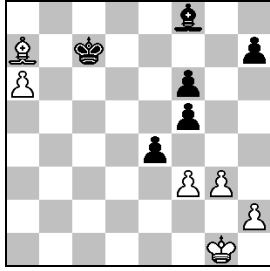
GM Atalık'ın kalesini 7. yataya yerleştirmesinden çekinmiş olan GM Vukic, kendi kalesini bu önemli yatayda konumlandırdı.

40 ♗c6!

Fakat 6. yataydaki beyaz kale daha da önemli bir göreve sahip: siyah fili tamamen pasifize etme. Rutin hamleler sonrasında beyazların konumunun kazanç olduğuna tanıklık ediyoruz.

41...♔f7 41 a6 ♗d7

41...♔e7!? alternatifi de dirençli bir deneme olabilir miydi? 42 ♕d4 ♔d7 43 ♗f6! gxf6 44 ♕xa7 ♔c7 45 f3 devamıyolu da beyazlara kazanç gibi görünüyor.

42 ♕e5

Bir sonraki hamledeki 43 ♗c7 ile kale kırışılması fikriyle.

1-0

Gerçekten de GM Atalık tarafından ortaya konan çok güzel bir performans. Kendisi esnek hamleler yaparak, birkaç defa rakibini karar vermesi gereken konumlarda bırakıp, adeta GM Vukic'i hata yapmaya zorladı. Zaten üst düzey büyükusta mücadelelerinde durum hep böyle değil midir? Taraflar ancak yapılan minimal hatalar sonrasında birbirlerine üstünlük sağlayabilirler. Dileğimiz GM Atalık'ın benzer performansları tekrarlayarak Dünya satrancının zirvesine olan basamakları hızla tırmanması.

Bir sonraki *Analiz* köşesinde görüşünceye dek, hoşçakalın.

Hazırlayan: FM Alper Efe ATAMAN